

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-221/24 - 1

Asia C-221/24

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

22.3.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Svea hovrätt, Mark - och miljööverdomstolen (Ruotsi)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

12.3.2024

Valittaja:

Naturvårdsverket

Vastapuoli:

UQ

SVEA HOVRÄTT (SVEAN
HOVIOIKEUS)

PÖYTÄKIRJA

[--]

[--]

12.3.2024

[--]

[--]

[--]

[--]

[--]

[--]

[--]

[– –]

[– –]

ASIA

Jätteiden siirrosta annetun asetuksen mukainen hyödyntäminen;
ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle

RATKAISU, JOHON HAETAAN MUUTOSTA

Nacka tingsrättin (Nackan käräjäoikeus), mark- och miljödomstolenin (maa- ja ympäristötuomioistuin) tuomio 27.1.2023.

[– –].

[– –].

Esittelyn perusteella Mark- och miljööverdomstolen (ylempi maa- ja ympäristötuomioistuin, Ruotsi) on tehnyt seuraavan

VÄLIPÄÄTÖKSEN [– –]

1. Unionin tuomioistuimelta pyydetään SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisua liitteenä olevan ennakkoratkaisupyyntöön mukaisesti [– –].
2. Asian käsittelyä lykätään siihen saakka, kunnes unionin tuomioistuin on antanut ratkaisunsa.

[– –]

[– –]

[– –]

[– –]

ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen (Svean hovioikeus, ylempi maa- ja ympäristötuomioistuin)

[--]	[--]
[--]	[--]
[--]	[--]
[--]	[--]

Pääasian asianosaiset

Valittaja: Naturvårdsverket
[--] Tukholma

Vastapuoli: UQ
[--]
[--] Umeå

Edustajanaan: [--]
[--]
[--]
[--]

Johdanto

- 1 Naturvårdsverket (Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto) ilmoitti 26.8.2022 Ruotsin toimivaltaisena viranomaisena Belgian viranomaisille, että kontti, jonka epäiltiin olevan asetuksen (EY) N:o 1013/2006¹ (jätteiden siirrosta annettu asetus) mukainen laitton jätteiden siirto, oli lähtenyt Ruotsista Belgian kautta Kameruniin. Naturvårdsverket pyysi Belgian viranomaisia pysäyttämään kontin.
- 2 Naturvårdsverket otti yhteyttä siirron lähettäjään UQ:hon ja ilmoitti tälle, että kontin epäiltiin olevan laitton jätteiden siirto, ja pyysi tietoja, joilla voitaisiin osoittaa, etteivät tavarat olleet jätettä. Tämän jälkeen UQ toimitti asiakirjoja, valokuvia ja kuitteja. Asiakirjoista kävi ilmi, että siirto sisälsi muun muassa renkaita, moottoreita ja elektroniikkatuotteita. Kokonaisuutena tarkasteltuna Naturvårdsverket katsoi kuitenkin, ettei toimitetun asiakirja-aineiston perusteella voitu todeta, ettei kontin sisältö ollut jätettä.
- 3 Belgian viranomaiset skannasivat kontin Belgiassa 29.9.2022. Skannauskuvan perusteella voitiin todeta, että konttiin oli lastattu kaksi ajoneuvoa, suuri määrä renkaita, pari moottoria ja muuta sisältöä.

1 Jätteiden siirrosta 14.6.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006.

- 4 Naturvårdsverket ilmoitti 17.10.2022 päivätyllä kirjallisella ilmoituksella UQ:lle, että kontin katsottiin sisältävän jätettä ja että se oli näin ollen otettava takaisin Ruotsiin. Häntä pyydettiin ilmoittamaan, aikooko hän itse ottaa konttiin lastatun sisällön takaisin Ruotsiin vai ottaako Naturvårdsverket sisällön takaisin ja huolehtii siitä hänen kustannuksellaan.
- 5 UQ esitti huomautuksia Naturvårdsverketille ja totesi, ettei hän yhtynyt Naturvårdsverketin arvioon, jonka mukaan kontin sisältö on jätettä. Takaisin ottamisesta hän totesi, ettei hän ole varma, pystyykö hän täyttämään kontin takaisin ottamista koskevat vaatimukset, ja hän toivoo näin ollen, että Naturvårdsverket huolehtisi takaisin ottamisesta Ruotsiin.
- 6 UQ vaati tämän jälkeen, että kontti tarkastettaisiin sen arvioimiseksi, mitä sen sisällöstä olisi pidettävä jätteenä. Belgian viranomaiset tekivät 1.12.2022 tarkastuksen, jossa vain pieni osa sisällöstä purettiin. Belgian viranomaiset katsoivat, että molemmat ajoneuvot, elektroniikkatuotteet ja renkaat olivat jätettä, josta osa oli vaarallista jätettä, ja että kyse oli jätteensiirtoasetuksessa tarkoitettua laittomasta jätteiden siirrosta. UQ väitti edelleen, ettei kyse ollut jätteestä.
- 7 Tämän jälkeen Naturvårdsverket määräsi, että kontin sisältö otetaan takaisin Ruotsiin ja Naturvårdsverket huolehtii siitä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla. UQ valitti tästä päätöksestä Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstoleniin. Mark- och miljödomstolen kumosi tämän päätöksen siltä osin kuin siinä määrättiin, että Naturvårdsverket huolehtii kyseisen kontin sisällöstä. Perusteluina todettiin, että päätös merkitsee omaisuuden suojan rajoittamista, jolla ei ole laillista perustaa. Naturvårdsverket on valittanut tästä tuomiosta Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstoleniin [– –]. Mark- och miljööverdomstolenin ratkaistavana on kysymys siitä, annetaanko jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa Naturvårdsverketille oikeus hyödyntää takaisin otettua kontin sisältöä.

Asia Naturvårdsverketissä

- 8 Naturvårdsverket päätti 14.12.2022 muun muassa, että kontin CMCU 4925067 sisältö otettaisiin takaisin Ruotsiin ja Naturvårdsverket huolehtisi siitä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan mukaisesti. Päätöksessä todettiin myös, että Naturvårdsverketille jätteiden takaisin ottamisesta ja käsittelystä aiheutuvat kustannukset peritään takaisin UQ:lta jätteiden siirrosta annetun asetuksen 25 artiklan mukaisesti.
- 9 Päätöstä perusteltiin sillä, että kontin katsottiin sisältävän jätettä ja vaarallista jätettä. Lisäksi todettiin, että jäte oli tarkoitus siirtää Kameruniin jätteiden siirrosta annetun asetuksen 36 artiklassa ja asetuksessa (EY) N:o 1418/2007² säädetyn vientikiellon vastaisesti ja että ilmoitusta ei ollut tehty ja kirjallinen hyväksyntä

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 liitteessä III tai IIIA lueteltujen tietyn tyyppisten jätteiden viennistä hyödynnettäväksi maihin, joihin ei sovelleta OECD:n päätöstä jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen valvonnasta 29.11.2007 annettu komission asetus (EY) N:o 1418/2007.

puuttui. Koska UQ oli kontin lähettäjä, häntä pidettiin jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa tarkoitettuna ilmoituksen tekijänä. Lisäksi todettiin, että hänelle oli annettu mahdollisuus ottaa kontin sisältö takaisin, mutta hän oli luopunut siitä. Hän ei myöskään ollut toimittanut tietoja, jotka osoittaisivat, että hän kykenisi tämän takaisin ottamisen jälkeen huolehtimaan jätteestä ympäristön ja terveyden kannalta hyväksyttävällä tavalla. Naturvårdsverket katsoi näin ollen, että UQ:n ei voitu katsoa voivan ottaa kontissa olevaa jätettä takaisin tai huolehtia siitä.

- 10 Ennen kontin sisällön siirtoa takaisin Ruotsiin Naturvårdsverket teki jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan [2 kohdan] kolmannen alakohdan mukaisen ilmoituksen, jossa Naturvårdsverket ilmoitettiin ilmoituksen tekijäksi ja vastuulliseksi siirrosta. Jätteen vastaanottajaksi ilmoitettiin Ruotsissa sijaitseva hyväksytty jätteen vastaanottolaitos. Lisäksi todettiin, että jäte siirretään hyödynnettäväksi. Belgian toimivaltainen viranomainen hyväksyi ilmoituksen.
- 11 Tämän jälkeen kontin sisältö vietiin takaisin Ruotsiin ilmoituksessa mainittuun vastaanottolaitokseen ja varastoitettiin sinne Naturvårdsverketin toimeksiannosta. Valvontaviranomainen (Länsstyrelsen i Norrbottens län) on myös tarkastanut takaisin otetut tavarat ja katsoo, että kyse on sekalaisesta jätteestä, josta osa on vaarallista jätettä. Valvontaviranomainen yhtyy Belgian viranomaisten ja Naturvårdsverketin arvioon siitä, että kyseessä on laitton jätteiden siirto ja että jätteistä on huolehdittava ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla.

Asia Nacka tingsrättissä, mark- och miljödomstolenissa

- 12 UQ valitti Naturvårdsverketin päätöksestä Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstoleniin. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että Naturvårdsverketin päätöstä ei voida ymmärtää muulla tavoin kuin siten, että UQ:n omaisuus on otettava häneltä pois ja hyödynnettävä. Mark- och miljödomstolen totesi, että siltä osin kuin päätös koskee omaisuuden hyödyntämistä, sillä rajoitetaan omaisuudensuojaa koskevaa perusoikeutta, joka on vahvistettu muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, ja että menettely edellyttää tällöin selkeää laillista perustaa. Se katsoi lisäksi, että jätteiden siirrosta annetun asetuksen säännösten sanamuodon perusteella Naturvårdsverket ei voi päättää vastoin UQ:n tahtoa, että UQ:n omaisuus hyödynnetään siltä osin kuin sitä pidetään jätteenä sen jälkeen, kun se on otettu takaisin Ruotsiin. Mark- och miljödomstolenin mukaan jätteiden hyödyntämistä koskeva päätös silloin, kun Naturvårdsverket ottaa tavarat takaisin Ruotsiin, edellyttää selkeää laillista perustaa, jota ei ole jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa eikä kansallisissa säännöksissä. Se kumosi näin ollen Naturvårdsverketin päätöksen siltä osin kuin se koski sitä, että Naturvårdsverket huolehtii kontin sisällöstä.

Asia Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolenissa

- 13 Naturvårdsverket on valittanut mark- och miljödomstolenin tuomiosta Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstoleniin ja vaatinut Naturvårdsverketin päätöksen pysyttämistä. Naturvårdsverket on myös vaatinut, että Mark- och

miljööverdomstolen esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön jätteiden siirrosta annetun asetuksen tiettyjen säännösten tulkinnasta. UQ vastustaa Naturvårdsverketin vaatimuksia kokonaisuudessaan.

- 14 Naturvårdsverket on todennut tiivistetysti seuraavaa. On vaikea nähdä, miten jätteiden rajat ylittäviä siirtoja koskeva järjestelmä ja takaisin ottaminen laittomien rajat ylittävien siirtojen yhteydessä toimii, jos toimivaltaisella takaisinottamisesta vastaavalla viranomaisella ei ole valtuuksia varmistaa, että takaisinotettu jäte hyödynnetään tai siitä huolehditaan. Naturvårdsverketin mielestä jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa on tälle oikeudellinen perusta. Myös laittoman siirron yhteydessä tapahtuva takaisin ottaminen on rajat ylittävää jätteiden siirtoa. Kun kyseessä on jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan [ensimmäisen alakohdan] a, b tai c alakohdan mukainen takaisin ottaminen, 24 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että on tehtävä uusi ilmoitus siirrosta takaisin lähtömaahan siitä maasta, jossa siirto pysäytettiin. Jätteiden siirrosta annetun asetuksen 4 artiklan 6 kohdasta ilmenee, että ilmoitus kattaa jätteen siirron sen ensimmäisestä lähetyspaikasta, mukaan lukien sen väliaikaisen ja muun kuin väliaikaisen hyödyntämisen tai siitä huolehtimisen. Ilmoituksessa on mainittava muun muassa lähettäjä, vastaanottaja, käsittelylaitos ja käsittelymenettely. Naturvårdsverketin arvion mukaan edellytetään siis, että se, mikä otetaan takaisin, on jätettä ja että jäte otetaan takaisin hyödynnettäväksi tai huolehdittavaksi. Naturvårdsverketin on toimivaltaisena viranomaisena noudatettava unionin asetuksessa säädettyä menettelyä. Ei ole tullut esiin seikkoja, jotka osoittaisivat, että UQ pystyy huolehtimaan siirron kohteena olevasta jätteestä ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla ja jätteen käsittelyä koskevien voimassa olevien kansallisten sääntöjen mukaisesti. UQ on ilmoittanut saaneensa korvauksen osasta kontin sisältöä ja haluavansa näin ollen jatkaa kuljetusta Kameruniin. On olemassa viitteitä siitä, että hän aikoo viedä kontin sisällön uudelleen maasta. Näin ollen ei voida katsoa, että Naturvårdsverket toimivaltaisena viranomaisena, valvontaviranomaisena ja jätteen haltijana voisi luovuttaa siirron kohteena olevan jätteen UQ:lle. Siinä tapauksessa, että jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan [ensimmäisen alakohdan] a–c alakohdan säännöksiä olisi tulkittava ja sovellettava mark- och miljödomstolenin toteamalla tavalla, jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan [ensimmäisen alakohdan] d alakohta voisi tarjota lähtömaan viranomaiselle oikeusperustan jätteen hyödyntämiselle lähtömaassa, kun viejän ei voida katsoa pystyvän huolehtimaan jätteestä asianmukaisesti sen takaisin ottamisen jälkeen. Tällaisissa tilanteissa lähtömaan toimivaltaisen viranomaisen, tässä tapauksessa Naturvårdsverketin, on toimivaltaisena viranomaisena, valvontaviranomaisena, jätteen haltijana ja jätteen siirtoa koskevan ilmoituksen tekijänä varmistettava, että jätteestä huolehditaan ja sitä hyödynnetään.
- 15 UQ on todennut tiivistetysti seuraavaa. Kuten Naturvårdsverket on todennut, jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan kolmannen ja viidennen alakohdan mukaan uusi ilmoitus on tehtävä 4 artiklassa säädetyn vaatimuksen mukaisesti. Asetuksen 4 artiklan 6 kohdasta ilmenee kuitenkin, että jätteen siirto voi koskea sen väliaikaista hyödyntämistä tai siitä huolehtimista eikä jätteen

loppukäsittely ole välttämätöntä. On totta, että hän on pyytänyt Naturvårdsverketiä järjestämään takaisinsiirron, mutta hän ei ole koskaan pyytänyt viranomaista suorittamaan hyödyntämistä tai viemistä. Vaikka Naturvårdsverket ilmoitti takaisinsiirtoilmoituksessa, että viranomaisen suorittaa sen itse, tämä menee pidemmälle kuin mihin hän oli antanut suostumuksensa, eikä sillä ole oikeutta siirtää omistusoikeutta vastoin hänen vastustustaan. Ei ole olemassa oikeusperustaa sille, että omistusoikeus siirtyisi yksityishenkilöltä Naturvårdsverketille. Syy siihen, miksi hän ei voinut itse järjestää takaisinsiirtoa, on se, että Naturvårdsverket edellytti ilmeisesti ilman laillista perustaa, että itse palauttaminen tapahtuu muulla tavoin kuin siirto Belgiaan. Hänellä on mahdollisuus huolehtia jätteestä, ja hän voi itse toimittaa sen loppukäsittelyyn, kuten Naturvårdsverket tekee. Vaikka tavarat luokitellaan nyt jätteeksi, ne voidaan korjaustöiden jälkeen luokitella muuksi kuin jätteeksi. Nyt käsiteltävässä asiassa kyse on kahdesta kontissa olleesta ajoneuvosta. Molemmilla ajoneuvoilla on markkina-arvoa vapailla markkinoilla, ja molemmille on tehty hyväksytty katsastus, ja niistä on myös myyntisopimukset ja maksu on suoritettu. Renkaista oli tietoisesti poistettu ilma sen varmistamiseksi, että ne eivät liiku kontissa. Havaittujen vähäisten puutteiden korjaamiseksi on edelleen mahdollisuuksia ja taloudellisia kannustimia. Jos hän voisi vielä kerran osoittaa, että ajoneuvot on katsastettu ilman huomautuksia, että on olemassa myyntisopimuksia, että kauppahinta on maksettu ja ettei muita merkittäviä vaurioita ole, ajoneuvoja ei olisi pidetty jätteenä, jos ne olisi rahdattu yksinään. Ajoneuvoja koskevat huomautukset ovat vähäisiä, ja se, että autossa on korroosiovaurioita, ei tarkoita, että se olisi jätettä. Siinä tapauksessa, että ajoneuvot eivät korjaustöiden jälkeen täytä vaatimuksia, jotta niitä ei luokiteltaisi jätteeksi, ne hyödynnetään ja hän voi itse toimittaa ne romuttamolle.

Unionin oikeus

Jätteiden siirrosta annettu asetus

- 16 Jätteiden siirrosta annettua asetusta sovelletaan muun muassa jätteiden siirtoihin, joissa jäte viedään yhteisöstä kolmansiin maihin tai jotka kulkevat yhteisön alueen kautta, kun jätteitä siirretään kolmansista maista ja kolmansiin maihin (ks. 1 artiklan 2 kohta).
- 17 Jos siirrettävä jäte on peräisin jäsenvaltiosta, ilmoituksen tekijän on oltava tämän jäsenvaltion lainkäyttövallan alainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka aikoo siirtää tai siirättää jätteitä ja jolla on velvollisuus tehdä ilmoitus määritellyn luettelon mukaisesti (ks. 2 artiklan 15 alakohta).
- 18 Toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan, kun on kyseessä yhteisön jäsenvaltio, asianomaisen jäsenvaltion 53 artiklan mukaisesti nimeämää elintä (ks. 2 artiklan 18 alakohta).
- 19 Siirrolla tarkoitetaan muun muassa jätteen suunniteltua tai toteutettavaa kuljetusta sen hyödyntämistä tai siitä huolehtimista varten maasta toiseen tai jonkin maan ja

sen suojeluksessa olevien merentakaisen maiden ja alueiden tai muiden alueiden välillä (ks. 2 artiklan 34 alakohta).

- 20 Laittomalla siirrolla tarkoitetaan muun muassa jätteiden siirtoja, jotka toteutetaan tekemättä jätteiden siirrosta annetun asetuksen mukaista ilmoitusta kaikille asianomaisille toimivaltaisille viranomaisille; ilman asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten tämän asetuksen nojalla antamaa hyväksyntää; tavalla, jota ei ole olennaisilta osiltaan eritelty ilmoitus- tai siirtoasiakirjoissa; tai tavalla, joka johtaa jätteen hyödyntämiseen tai siitä huolehtimiseen yhteisön tai kansainvälisten sääntöjen vastaisesti (ks. 2 artiklan 35 alakohta).
- 21 Huolehdittaviksi tai hyödynnettäviksi tarkoitettujen jätteiden siirtoihin sovelletaan kirjallista ennakoilmoitus- ja -hyväksyntämenettelyä jätteiden siirrosta annetun asetuksen II osaston säännösten mukaisesti (ks. 3 artiklan 1 kohta).
- 22 Ilmoituksen tekijän on täytettävä ilmoitusasiakirja (asetuksen liite IA) ja tarvittaessa siirtoasiakirja (asetuksen liite IB) (ks. 4 artiklan 1 kohta). Ilmoitus kattaa jätteen siirron sen ensimmäisestä lähetyspaikasta, mukaan lukien sen väliaikaisen ja muun kuin väliaikaisen hyödyntämisen tai siitä huolehtimisen (ks. 4 artiklan 6 kohta).
- 23 Jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa säädetään jätteen takaisin ottamista koskevista velvollisuuksista tietyissä määritellyissä tilanteissa (ks. 4 luku). Laittoman siirron yhteydessä tapahtuvan takaisin ottamisen osalta 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että jos laitton siirto on ilmoituksen tekijän vastuulla, toimivaltaisen lähtömaan viranomaisen on varmistettava, että
- a) tosiasiallinen ilmoituksen tekijä ottaa jätteen takaisin, tai jos ilmoitusta ei ole tehty,
 - b) oikeudellisesti vastuussa oleva ilmoituksen tekijä ottaa jätteen takaisin tai, jos tämä ei ole käytännössä mahdollista,
 - c) lähtömaan toimivaltainen viranomainen itse tai sen puolesta toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ottaa jätteen takaisin tai, jos tämä ei ole käytännössä mahdollista,
 - d) lähtömaan toimivaltainen viranomainen itse tai sen puolesta toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö hyödyntää jätteen tai huolehtii siitä vaihtoehtoisella tavalla vastaanottomaassa tai lähtömaassa tai, jos tämä ei ole käytännössä mahdollista,
 - e) lähtömaan toimivaltainen viranomainen itse tai sen puolesta toimiva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö hyödyntää jätteen tai huolehtii siitä vaihtoehtoisella tavalla jossakin muussa maassa, jos kaikki asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ovat asiasta yhtä mieltä.

Kun jäte otetaan takaisin a, b ja c alakohdassa tarkoitetulla tavalla, on tehtävä uusi ilmoitus, jolleivät asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset ole yhtä mieltä siitä, että alkuperäisen lähtömaan toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti perusteltu pyyntö on riittävä (ks. 24 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta). Uuden ilmoituksen tekee a, b tai c alakohdassa luetteloitu henkilö tai viranomainen näiden alakohtien mukaisessa järjestyksessä (ks. 24 artiklan 2 kohdan neljäs alakohta).

- 24 Jätteen luokittelua koskevista erimielisyyksistä on todettava, että jos lähtömaan ja vastaanottomaan toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse yksimielisyyteen siitä, luokitellaanko jokin erä jätteeksi, erää käsitellään kuin jätettä. Tämä ei kuitenkaan rajoita vastaanottomaan oikeutta käsitellä siirrettyä erää sen määränpäähän saapumisen jälkeen oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, jos kyseinen lainsäädäntö on yhteisön ja kansainvälisen oikeuden mukainen (ks. 28 artikla).
- 25 Jäsenvaltioiden on säädettävä jätteiden siirrosta annetun asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan käytännössä (ks. 50 artiklan 1 kohta).

Euroopan ihmisoikeussopimus

- 26 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) lisäpöytäkirjan 1 artiklan mukaan jokaisella luonnollisella tai oikeushenkilöllä on oikeus nauttia rauhassa omaisuudestaan. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi julkisen edun nimissä ja laissa määrättyjen ehtojen sekä kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti. Edellä olevat määräykset eivät kuitenkaan saa millään tavoin heikentää valtioiden oikeutta saattaa voimaan lakeja, jotka ne katsovat välttämättömiksi omaisuuden käytön sääntelemiseksi yleisen edun nimissä tai taatakseen verojen tai muiden maksujen tai sakkojen maksamisen.

Euroopan unionin perusoikeuskirja

- 27 Euroopan unionin perusoikeuskirjan [– –] 17 artiklan mukaan jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla, jos se on yleisen edun kannalta välttämätöntä.

Ruotsin oikeus

- 28 Naturvårdsverket on jätteiden siirrosta annetun asetuksen 53 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen ja 54 artiklassa tarkoitettu yhteyshenkilö (ks. jäteasetuksen [2020:614] (avfallsförordningen [2020:614]) 8 luvun 2 §). Naturvårdsverket vastaa ympäristökaaren (miljöbalken) mukaisesta valvonnasta jätteiden siirrosta annetun asetuksen osalta, kun kyse on asioista, joissa se on

toimivaltainen viranomainen (ks. ympäristövalvonta-asetuksen [2011:13] (miljötillsynsfordningen [2011:13]) 2 luvun 24 §).

- 29 Jos Naturvårdsverket toimivaltaisena viranomaisena saa tietää asiasta tai käsittelee asiaa, joka koskee jätteiden siirrosta annetun asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa jätteiden siirtoa, sen on ilmoitettava asiasta asianomaiselle läänstyrelsenille (lääninhallitus) ja asianomaiselle kunnalliselle lautakunnalle, joka hoitaa ympäristön- ja terveydensuojeluun liittyviä tehtäviä (ks. jäteasetuksen 8 luvun 3 §). Jätteiden siirrosta annetun asetuksen soveltamisalaan kuuluvien jätteiden siirtojen osalta tietyt määritellyt lääninhallitukset vastaavat myös valvonnasta tietyissä lääneissä. Lääninhallitus toimii valvonnan yhteydessä yhteistyössä muiden asianomaisten lääninhallitusten sekä Kustbevakningenin (merivartiolaitos), Polismyndighetenin (poliisiviranomainen) ja Tullverketin (tullivirasto) kanssa (ks. ympäristövalvonta-asetuksen 2 luvun 28 a §). Lisäksi kukin kunta valvoo alueellaan lautakuntiansa välityksellä muun muassa jätehuoltoa ympäristökaaren 15 luvun mukaisesti (ks. ympäristökaaren 26 luvun 3 §).
- 30 Valvontaviranomainen voi yksittäistapauksessa antaa tarvittavat määräykset jätteiden siirrosta annetun asetuksen noudattamiseksi (ks. ympäristökaaren 26 luvun 9 § ja ympäristövalvonta-asetuksen 1 luvun 4 § ja 2 luvun 19 §:n 10 momentti). Valmisteluasiakirjojen mukaan tällainen määräys voi koskea esimerkiksi vientikieltoa tai määräystä toimittaa asiaankuuluvia tietoja, kuten jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa vaadittuja tietoja tai siirron laillisuuden arvioimiseksi tarvittavia tietoja [– –].
- 31 Valvontaviranomainen voi päättää jätteiden pidättämisestä tai niiden käsittelystä, jos se on tarpeen jätteiden siirrosta annetussa asetuksessa säädetyn kiellon tai asetuksen nojalla annetun määräyksen noudattamisen varmistamiseksi (ks. ympäristökaaren 26 luvun 13 b §).
- 32 Laittomasta jätteiden siirrosta on tuomittava sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta sille, joka tahallisesti tai tuottamuksellisesti muun muassa toteuttaa jätteiden siirron jätteiden siirrosta annetun asetuksen nyt käsiteltävässä asiassa merkityksellisten säännösten vastaisesti (ks. ympäristökaaren 29 luvun 4 a §). Tietyistä jätteiden siirrosta annetun asetuksen rikkomuksista voidaan määrätä ympäristöseuraamusmaksu (ks. ympäristöseuraamusmaksuista annetun asetuksen [2012: 259] (förordning [2012:259] om miljöstraffavgifter) 11 luvun 1–7 §).
- 33 Poliisi tai syyttäjä voi takavarikoida jätteet oikeudenkäymiskaaren (rättegångsbalk) 27 luvussa säädetyn edellytyksin. Tuomioistuimien voi tuomita takavarikoidun jätteen menetetyksi, jos se ei ole ilmeisen kohtuutonta ja omaisuus on ollut rikoksen kohteena, esimerkiksi ympäristökaaren 29 luvun 4 a §:n nojalla (ks. ympäristökaaren 29 luvun 12 §). Viranomainen, joka varastoi jätteen, joka voidaan perustellusti olettaa tuomittavan menetetyksi ympäristökaaren 29 luvun 12 §:n nojalla ja joka on takavarikoitu oikeudenkäymiskaaren 27 luvun nojalla, voi 1) myydä jätteen välittömästi, jos on olemassa vaara siitä, että jäte tuhoutuu

varastoinnin aikana, jos varastoinnista aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia tai jos on olemassa muita erityisiä syitä, ja 2) hävittää jätteen, jos sitä ei voida myydä tai jos voidaan olettaa, että sitä käytetään rikolliseen tarkoitukseen tai jos se ei muuten sovellu myyntiin (ks. ympäristökaaren 29 luvun 12 a §).

Ennakkoratkaisupyynnön tarve

- 34 Nyt käsiteltävässä asiassa nousee esiin kysymys siitä, onko lähtömaan toimivaltaista viranomaisesta pidettävä jätteiden haltijana sen jälkeen, kun se ottanut laittoman siirron kohteena olevat jätteet takaisin jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan nojalla ja tehnyt ilmoituksen, joka 24 artiklan 2 kohdan kolmannen ja neljännen alakohdan mukaan on tehtävä ennen tällaista takaisinottamista, ja voiko se kyseisen asetuksen nojalla myös hyödyntää jätteen tai huolehtia siitä, vaikka alkuperäinen lähettäjä vastustaa sitä.
- 35 Jos lähtömaan viranomaisella on tällaisessa tilanteessa oikeus hyödyntää jäte tai huolehtia siitä, herää myös kysymys tällaisen oikeuden yhteensopivuudesta omaisuudensuojan kanssa, koska 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan sanamuodosta ei nimenomaisesti ilmene, että jätteen omistaja voisi takaisin ottamisen jälkeen menettää oikeuden omaisuuteensa.
- 36 Yhteenvetona Mark- och miljööverdomstolen katsoo, ettei ole selvää tai ilmeistä, miten 24 artiklan 2 kohtaa on sovellettava nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa. Asian ratkaisemiseksi Mark- och miljööverdomstolen tarvitsee vastauksen seuraaviin ennakkoratkaisukysymyksiin.

Ennakkoratkaisupyyntö

- 37 Mark- och miljööverdomstolen esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset.
- 1) Tarkoittaako jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettu takaisin ottaminen, että lähtömaan viranomaisella on velvollisuus tai mahdollisuus hyödyntää jäte tai huolehtia siitä takaisin ottamisen jälkeen, jos jätteen takaisinsiirrosta on laadittu ilmoitus ja siirtoasiakirja, joista ilmenee, miten jätettä käsitellään vastaanottomaassa?
 - 2) Millä edellytyksillä lähtömaan viranomaisella voi soveltaa 24 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohtaa laittoman siirron kohteena olevan jätteen hyödyntämiseen tai siitä huolehtimiseen lähtömaassa? Mikä on d alakohdan ja c alakohdan välinen suhde, voidaanko esimerkiksi takaisin ottaminen ja hyödyntäminen/huolehtiminen toteuttaa c ja d alakohdan perusteella niitä yhdessä sovellettaessa vai edellyttääkö jonkin alakohdan soveltaminen, ettei edeltävässä alakohdassa tarkoitettu menettely ollut mahdollinen?

3) Jos jätteiden siirrosta annetun asetuksen 24 artiklan 2 kohtaa voidaan tulkita siten, että lähtömaan viranomaisella on takaisin ottamisen jälkeen oikeus määrätä jätteestä lopullisesti myös silloin, kun alkuperäinen lähettäjä haluaa saada jätteen takaisin, onko tällainen tulkinta yhteensopiva Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen lisäpöytäkirjan 1 artiklassa taatun omaisuudensuojan kanssa?

TYÖASIAKIRJA